प्रज्ञामेवाहानित्यमिति नगृध्येत्गर्धंनकुर्यात् ॥ ४ ॥ उपक्रमंप्रतीकारोपायं ॥ ५ ॥ मरणंभवति ॥ ६ ॥ तेब्रह्माभिगताः ॥ ७ ॥ पालनेचतेसुखंनेतिसंबंधः दुःखेनचदुःखेपिचसतिनाधिगम्यंतेकदाचित् ॥ ॥ ८ ॥ एवंदुःखनिवृत्त्युपायंवैराग्यमुक्त्वासुखप्राप्त्युपायंब्रह्मात्मज्ञानमाह ज्ञानमिति ज्ञानंब्रह्मज्ञेयंअहंकारादिघटांतंतदात्मनाअभिनिर्वृत्तंअविद्ययानिष्पन्नंअतएवमनःज्ञानगुणंज्ञानस्यधर्मः कनकस्येवकटकं प्रज्ञाकरणैःज्ञानेंद्रियैःसंयुक्तंतद्यदाभवति ततोनंतरंबुद्धिर्विषयाकारावृत्तिर्भवति एतेनयदेतद्धृदयंमनश्चेत्युपक्रम्यसर्वाण्येवैतानिप्रज्ञानस्यनामधेयानिभवंत्येवब्रह्मैषइंद्रइत्यादिनाप्रज्ञाप्रतिष्ठाप्रज्ञानंब्रह्मेत्यंतनकरणदेवताभूतभौतिकानामर्थानांप्रज्ञात्मत्वंप्रज्ञाप्रतिष्ठात्वंचहाटककटकन्यायेनोक्तातामेवप्रज्ञांब्रह्मेतिवदंत्याःश्रुतेरर्थोब्रह्माद्वैतंपादत्रयेणदर्शितं चतुर्थेनतत्कारणाविद्यावियोगहेतुर्बुद्धिरितिचोक्तं ॥ ९ ॥ बुद्धेर्निग्रहस्तदभिव्यक्तिहेतुरित्याह यदेति यदाकर्मगुणैःकर्मोत्थैःसंस्कारैःसहितावुद्धिःमनसिमननात्मिकायांधीवृत्तौवर्ततेतदात्मनापरिणमतेतदाब्रह्मप्रज्ञायते तादृशधीवृत्त्युदयेहेतुमाह ध्यानेति ध्यानंयम

अनित्यंयौवनंरूपंजीवितंद्रव्यसंचयः॥ आरोग्यंप्रियसंवासोगृध्येत्तत्रनपंडितः ॥ ४ ॥ नजानपदिकंदुःखमेकःशोचितुमर्हति ॥ अशोचन्प्रतिकुर्वीतयदिप
श्येदुपक्रमं ॥ ५ ॥ सुखाद्बहुतरंदुःखंजीवितेनास्तिसंशयः॥ स्निग्धस्यचेंद्रियार्थेषुमोहान्मरणमप्रियं ॥ ६ ॥ परित्यजतियोदुःखंसुखंवाप्युभयंनरः ॥ अभ्येति
ब्रह्मसोत्यंतंनतेशोचंतिपंडिताः ॥ ७ ॥ दुःखमर्थाहियुज्यंतेपालनेनचतेसुखं ॥ दुःखेनचाधिगम्यंतेनाशमेषांनचिंतयेत्॥८॥ज्ञानंज्ञेयाभिनिर्वृत्तंविद्धिज्ञानगु
णंमनः॥ प्रज्ञाकरणसंयुक्तंततोबुद्धिःप्रवर्तते॥ ९ ॥ यदाकर्मगुणोपेताबुद्धिर्मनसिवर्तते ॥ तदाप्रज्ञायतेब्रह्मध्यानयोगसमाधिना ॥ १० ॥ सेयंगुणवतीबुद्धि
र्गुणेष्वेवाभिवर्तते॥ अपरादभिनिःसृत्यगिरेःशृंगादिवोदकं ॥ ११ ॥ यदानिर्गुणमाप्नोतिध्यानंमनसिपूर्वजं ॥ तदाप्रज्ञायतेब्रह्मनिकषंनिकषेयथा ॥ १२ ॥
मनस्त्वपवृतंपूर्वमिंद्रियार्थनिदर्शकं॥ नसमक्षगुणापेक्षिनिर्गुणस्यनिदर्शकं॥ १३ ॥

नियमादिभिःपूर्वांगैःसहितंध्यानंध्येयाकारप्रत्ययसंततिःसएवयोगाख्यस्ततोनिष्पन्नेनसमाधिनाब्रह्माकारवृत्तिविशेषेण कर्मणोपेतेतिपाठे कर्मणःबाह्यविषयप्रकाशनादपेतेतिव्याख्येयं ॥ १० ॥ गुणवतीइंद्रियादिमती गुणेषुरूपादिषु अपरात्अज्ञानात् ॥ ११ ॥ यदाअज्ञाननाशकाले ध्यानंध्येयंवस्तु मनसिधीवृत्तौप्राप्नोतिअभिव्यज्यते पूर्वजमित्यज्ञानस्यापिकारणं तस्मादव्यक्तमुत्पन्नमित्यादिस्मृतेः निकषेकषपाषाणेनिकषंस्वर्णरेखाप्रकर्षेणनिःसंशयंज्ञायते ॥ १२ ॥ विषयत्वेननिकषवत्ब्रह्मप्रज्ञायतेचेत्जाड्यंब्रह्मणआपद्येतेत्याशंक्याह मनस्त्विति मनोखंडाकारावृत्तिः पूर्वंअखंडचैतन्याभिव्यक्तेःप्रागेवापवृतंअखंडप्रकाशेनतिरोभूतं कुतः यस्मादिंद्रियार्थानांशब्दादीनामेवतन्निदर्शकंतदपिअव्यवधानेनैवेत्याह समक्षंइंद्रियसन्निकृष्टंगुणंरूपादिअपेक्षते तत्तथाअतोहेतोःनिर्गुणस्यरूपादिहीनस्यतन्ननिदर्शकमतोनब्रह्मणोजाड्यापत्तिः ॥ १३ ॥

Digitized by Google